

text **Víctor Raga**

dibuixos **Montse Español**

la tortuga setciències

animallibres

Bufa, quin paisatge!

Explora el món de les plantes amb el senyor Cantalombardi

En què penses, Martí?

Les fulles d'alguns arbres havien començat a caure. Érem a la tardor, però a l'hivernacle del senyor Cantalombardi s'hi estava bé. L'Helena i jo havíem pujat a fer-li una visita, com moltes tardes durant els últims mesos, i l'ajudàvem tant com podíem a plantar les seves plantes, perquè som bons nois.

L'Helena encara seria molt millor si no estigués tot el dia fent-me la guitza i dient

que vol ser la meva nòvia. I no és que no m'agradi. La veritat és que em fa una miqueta de gràcia, la bruixa aquesta, però no li ho diria ni boig. I em posa nerviós que ho deixi anar davant de tots, sempre la mateixa cançoneta, una vegada i una altra.

Fixeu-vos si no: un dia érem a classe i la mestra ens va fer sortir a la pissarra, als dos, perquè féssim una divisió amb un divisor de dues xifres i un dividend llarg com una llonganissa. Per més que me la mirava, la divisió aquella, no sabia ni per on començar. Em bullia el cap. I no és que no sàpiga dividir, però dues xifres i a més portant-ne és per tornar-se boig, si perds la concentració un segon se'n va tot a pastar fang. De sobte, vaig notar que algú m'agafava la mà. Em vaig girar i allà hi havia l'Helena.

—Vols que t'ajudi, guapo? —em va dir.

Us ho podeu creure? Enmig de la classe, davant de la mestra, de tota la colla. I a més no parava de moure les pestanyes amunt i avall, la bleda, com si fos la princesa de Mongòlia o què sé jo. Hauria volgut que la Terra se m'empassés, de debò. Ah, quina ràbia! Però quina ràbia!

Vaig ser la burla de l'escola durant un mes, tots en feien broma. Recordo que un amic, un dia que jugàvem a futbol, quan estava a punt de tirar un penal, em va agafar la mà i em va dir: «Vols que el tiri jo per tu, guapo?», imitant la veu de l'Helena. I tothom morint-se de riure per terra. Així no hi havia manera de marcar un gol.

Però és que l'Helena i jo vivim al mateix edifici i anem a la mateixa classe. Per força passem molt de temps junts, i des que vam conèixer el senyor Cantalombardi encara

més. Sap un munt de coses, l'home aquest. Al començament pensava que estava com una cabra, però ara és gairebé com si fos el nostre avi sense ser-ho. Sempre està mirant pel telescopi, llegint algun llibre o cuidant les plantes al seu hivernacle.

Així és que estava pensant en tot això i de sobte l'Helena em va fer un dels seus famosos pessics de monja, d'aquells que et deixen més coent que un all.

Li vaig dir una paraula lletja que no voldria haver de repetir, la veritat, i el senyor Cantalombardi em va renyar.

–Alerta amb el que dius, Martí.

–Però és que és idiota de debò –vaig dir.

–Martííí. Si continues parlant així t'hauré de rentar la boca amb sabó.

–Ella *sempre* m'està pessigant –vaig protestar.

–És que tu *sempre* estàs gratant-te la panxa –va dir l’Helena–. I nosaltres aquí, sense parar de treballar.

–No estava gratant-me la panxa, espavilada, estava pensant. Pensant en coses.

–Sí, és clar, prou que es veu, et surt fum del cap i tot. En la mona de Pasqua, pensaves tu.

El senyor Cantalombardi va intervenir perquè no continuéssim discutint.

–És igual, Martí. No cal que ens ajudis si no en tens ganes, ens fas companyia i això és més que suficient.

–No, de debò, senyor Cantalombardi, estava pensant en la feina que fa vostè aquí. Passa moltes hores cultivant les seves plantes, i fent vivers de llavors. Tot això per a què? No li veig el sentit.

L’home va deixar el test que tenia a la mà i es va espolsar les mans de terra.

–Bé, m'agrada estudiar-les.

–Home, si no me'n diu una altra. Però si sempre estan quietes, les plantes. Quina gràcia té això?

–Això no és cap obstacle perquè siguin molt interessants. Les plantes són éssers vius molt beneficiosos per a la natura i també per a les nostres vides, que neixen, s'alimenten, creixen, es reproduïxen i moren com qualsevol altre ésser viu.

–I per a què són beneficioses? –vaig preguntar.

–Ens serveixen d'aliment. Quan mengem les hortalisses, els llegums, els cereals, les fruites, totes aquestes plantes ens aporten les vitamines i els minerals que necessitem.

–Ja, és clar, això. Doncs també serveixen per fer bonic, les plantes –vaig dir–. O això

diu ma mare, que té un ficus de plàstic al costat del televisor.

L'Helena va posar els ulls en blanc, li encanta posar-se melodramàtica.

–Té, vinga, una altra bestiesa martiniana –va dir–. Quin nen, si us plau.

–Què he dit jo ara? I no em diguis «Quin nen, si us plau», que no sóc el teu bebè.

Abans que tornéssim a barallar-nos, el senyor Cantalombardi va intentar posar-hi pau.

–Les plantes de plàstic no tenen vida, Martí. En canvi, les plantes de debò ajuden a purificar l'aire, absorbeixen el diòxid de carboni i expulsen l'oxigen, que és necessari perquè nosaltres puguem respirar.

–Sí, és clar, això deu tenir la seva importància –vaig haver de reconèixer.

–A més –va afegir el senyor Cantalombardi–, les plantes ens donen ombra, i protegei-

xen els sòls de la pluja i el vent. Un sòl cobert de plantes es desgasta menys.

–I serveixen per fabricar paper, oi? –va dir l’Helena–. Ho vaig llegir en un llibre.

–Sí, hi ha molts productes que s’elaboren a partir de les plantes: teixits, medicaments, mobles, moltíssims productes.

Aleshores, el senyor Cantalombardi va agafar una planta i la va treure del test amb molta cura perquè no es desfés el terròs.

–Mireu, aquesta ja és prou gran. Sabeu què és això? –va dir, i va assenyalar la terra on s’entortolligaven alguns filaments.

–Quina pregunta més fàcil, senyor Cantalombardi! –va exclamar l’Helena–. Són les arrels.

–Molt bé. Fixeu-vos que fines que són. És la part de la planta que està sota terra, i és gràcies a l’arrel que la planta absorbeix

l'aigua i les sals minerals que necessita per alimentar-se. D'aquesta manera es forma una substància que es diu *saba*.

–I com arriba a les fulles, la cosa aquesta? Com ha dit, la bava?

–La saba. Això és una bona pregunta, Martí, molt bona –va dir el senyor Cantalombardi mentre introduïa de nou les arrels a l'interior del test i espolsava el tauler de terra.

–Bé, i per què no me la respon, si és tan bona? –em vaig impacientar.

–No siguis mal educat, Martinet –em va renyar l'Helena, amb la cançoneta típica que fan servir les mares quan els bebès en fan una de grossa.

El senyor Cantalombardi va somriure i em va assenyalar el tronc de la planta.

–Mira, Martí, l'aliment arriba a les fulles gràcies a la tija, a través d'uns tubets. I

per aquí és per on circulen l'aigua i les sals minerals que absorbeix l'arrel, és a dir, la saba.

Aleshores va alçar un dit perquè li prestés una miqueta d'atenció.

—Però, alerta, aquesta saba encara no és l'aliment definitiu de la planta, de fet, es diu *saba bruta*, li falta encara alguna cosa per convertir-se en saba elaborada. Sabeu de què es tracta?

—D'un cuiner? —va bromejar l'Helena.

—Sí, dona, i d'un forn —me'n vaig burlar.

—No aneu desencaminats del tot —es va animar el senyor Cantalombardi—. Aquesta mena de cuiner és el forn més gran que tenim. A veure si n'endevineu el nom.

Vaig repassar els forns que hi ha al barri, el de la tia Ramona i el d'en Pere el datiler, però no vaig saber a quin dels dos es referia. De sobte, l'Helena es va endur la mà al front.

–El Sol, és clar! –va exclamar.

–Exacte. Les fulles absorbeixen la llum solar, i aquesta energia aconseguix transformar la saba bruta en saba elaborada, que torna a ser transportada per la tija a tota la planta. Sabeu com es diu aquest procés?

–*Saba al forn?* –vaig bromejar jo ara.

–Bé, seria un nom bonic, però en realitat es diu *fotosíntesi*.

Em vaig quedar d'una peça.

–Et passa res, Martí? –va preguntar el senyor Cantalombardi.

–És que m'és difícil imaginar com es poden alimentar les plantes si no tenen boca.

L'Helena i el senyor Cantalombardi van esclafir de riure, però no sé per què, la veritat, no tenia intenció de fer un acudit.